

УДК 664.013:658.821:001.891

Баранюк Х.О.

аспірант

кафедра обліку та аудиту

Одеська національна академія харчових технологій

вул. Канатна, 112, г. Одеса, Україна, 65039

E-mail: baranyuk.kristina@yandex.ua

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ОБ'ЄКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В статті було розглянуто сутність категорії «конкурентоспроможність», яка представлена в публікаціях вітчизняних та іноземних вчених, об'єктів та рівнів дослідження, при дослідженні зроблено акцент саме на «конкурентоспроможність підприємства». Підкреслено, що ефективність економіки України не можлива без ефективного функціонування вітчизняних підприємств харчової промисловості, в тому числі підприємств малого бізнесу, що потребує забезпечення їх конкурентоспроможності, захисту і підтримки з боку держави. Удосконалено визначення сутності категорії «конкурентоспроможність підприємства малого бізнесу».

Ключові слова: конкурентоспроможність, рівні конкурентоспроможності, об'єкти конкурентоспроможності, конкурентоспроможність підприємства, підприємство малого бізнесу, харчова промисловість.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В сучасних економічних умовах для кожного підприємства найважливішим є забезпечення їх більш ефективної діяльності та конкурентоспроможності, інакше їх економічної безпеки при ефективному функціонуванні на внутрішньому ринку України та на зовнішніх ринках.

Ефективне функціонування будь-якої галузі промисловості країни – це не тільки виробництво продукції, її наявність на внутрішньому ринку та її експорт, але й стабільне поповнення бюджету сплатою податків, зборів й платежів та соціальні аспекти: наявність робочих місць, стабільність їх доходу, високий рівень заробітної плати тощо. Питання забезпечення економічної безпеки функціонування підприємств харчової промисловості мають не тільки значення на мікрорівні – об'єктів національної економічної системи, але й на макрорівні – економіки країни, так як ефективна і конкурентоспроможна діяльність підприємств даної галузі промисловості суттєво впливає на рівень економічної та продовольчої безпеки України. Як показали попередні дослідження, актуальними питаннями сучасного ефективного функціонування промислових підприємств та забезпечення їх конкурентоспроможності, особливо харчової промисловості, є протистояння змін зовнішньому середовищу – впливу всього спектру глобалізаційних процесів на всіх рівнях економічної системи. Принциповим в такій ситуації є не тільки можливість протистояння підприємств таким змінам зовні-

шнього середовища, але і відповідної їх реакції [1, с. 106].

Однією з першочергових задач, що стоять перед вітчизняними підприємствами, є забезпечення на підприємствах належного рівня конкурентоспроможності, а також підвищення його рівня для досягнення надійного рівня функціонування підприємств та отримання стабільного та регулярного прибутку. Для досягнення цієї задачі необхідне глибоке вивчення сутності понятійно-категоріального апарату «конкурентоспроможність» та його класифікації, аналіз зовнішнього середовища та внутрішньої структури при яких підприємство функціонує та призводить до пошуку певних резервів і знаходження методів для забезпечення гідної конкурентоспроможності підприємств, управлінню конкурентоспроможністю на них, отримання захисту і підтримки вітчизняних підприємств харчової промисловості з боку держави, а також регулювання таких процесів.

Розвиток малого бізнесу є важливим кроком не тільки для забезпечення ефективності економіки України та її розвитку, але й для забезпечення конкурентоспроможності та ефективного функціонування підприємств харчової промисловості, наприклад в Одеській області. Прикладом ефективною діяльністю будь-якої галузі за кордоном, є значний розвиток підприємств саме малого бізнесу, їх широка підтримка з боку держави та постійний пошук шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємств [2, с. 245], що потребує застосування нових інструментів та економічних методів управління діяльністю підприємств

малого бізнесу й в Україні.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Дослідження різних аспектів функціонування, забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств, в т.ч. підприємств харчової промисловості, захисту їх, як вітчизняного виробника, присвячені праці багатьох вчених. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємств, як об'єкти дослідження, розглядали за різними аспектами дослідження такі вчені-економісти: О.Б. Альохін, Г.Л. Азов, Л.Л. Антонюк, Б.В. Буркинський, А.І. Бугенко, К.О. Васьковська, В.М. Власова, І.Н. Герчікова, Т.В. Гринько, О.О. Голубьонкова, Ф. Котлер, О.М. Котлубай, Л.М. Курбацька, Н.М. Купріна, А.О. Левицька, В.М. Лисюк, В.М. Осипов, М. Портер, Р.А. Фатхутдинов, Дж. Р. Хікс, та ін., але є дискусійними й в теперішній час.

Дослідження ефективності діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості як України, так й Одеської області, для якої дана галузь є стратегічною та бюджетотворюючою, особливо актуальне у сучасний час, коли багато промислових підприємств України є збитковими та мають значні проблеми функціонування не тільки на внутрішньому ринку, але й з експортом продукції на зовнішньому ринку, тому потребують детального дослідження їх стану, методів, інструментів, процесів такого забезпечення і підвищення ефективності їх діяльності та конкурентоспроможності [1, с. 107].

Формулювання цілей дослідження. Метою даної статті є теоретичне дослідження такого понятійно-категоріального апарату, як «конкурентоспроможність» та її класифікація; визначення поняття

«Конкурентоспроможність підприємства малого бізнесу» з метою виявлення можливих подальших перспектив розвитку ефективності діяльності підприємств харчової промисловості, в тому числі підприємств саме малого бізнесу, та забезпечення їх конкурентоспроможності та управління нею на внутрішньому ринку України.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Конкуренція є одним із найважливіших інструментів як розвитку, так й закінчення життєвого циклу діяльності підприємств, сучасної ринкової економіки. Не можна не погодитися з К.О. Васьковською [3, с.165], яка зазначає, що для того, щоб гідно представляти та реалізовувати власну продукцію та бути лідером на ринку, вітчизняному підприємству необхідно мати високий рівень конкурентоспроможності своєї продукції та підприємства в цілому. Тобто, можна зазначити, що конкурентоспроможність будь-якого підприємства – це результат його переваг над іншими підприємствами, що виступають в ролі його конкурентів, тому, для підвищення рівня власної конкурентоспроможності підприємству необхідно вирішити ряд поставлених стратегічних завдань, що призведуть до підвищення ефективності всіх видів його діяльності.

Дослідження показують, що категорія «конкурентоспроможність» в дослідженнях як українських, так й іноземних вчених трактується по-різному та є широким поняттям, яке не має єдиного підходу в визначенні, як по сутності так й за видами (рис.1). Сутність категорії «конкурентоспроможність» відповідно до об'єктів дослідження узагальнена в табл. 1.

Рис. 1 – Види об'єктів дослідження конкурентоспроможності*

*Узагальнено автором на підставі аналізу джерел

Таблиця 1

Визначення сутності категорії «Конкурентоспроможність» та її видів *

Автор	Визначення
Конкурентоспроможність	
М.Портер	обумовлений економічний, соціальний та політичний стан країни або окремого товаровиробника на внутрішньому та зовнішньому ринках.
	властивість товару, послуги, суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку на рівні з аналогічними товарами, послугами або конкуруючими суб'єктами ринкових відносин, що присутні на ринку.
Т.В. Гринько	здатність підприємства господарювати ефективніше, ніж інші підприємства-конкуренти.
О.Б. Чернега	суб'єктивна і відносна категорія, яка фіксує результати порівняння, тобто оцінює здатність задовольнити потреби на підставі встановлення ринкової привабливості продукції.
Р.А. Фатхутдинов	властивість об'єкта, що характеризується ступенем реального або потенційного задоволення ним конкретної проблеми, у порівнянні з аналогічними об'єктами, що є на даному ринку.
В.О. Василенко	здатність організації домагатись своїх цілей в умовах ринку, на якому з аналогічними цілями діють інші підприємства.
В.Л. Дикань	особливе поєднання характеристик об'єкта, яке визначають його місце в ієрархії системи оцінок об'єктів, що до нього подібні.
О. Білорус, Ю. Мацейко	динамічний процес, де кожний конкурс з кожним.
Міжнародна конкурентоспроможність країни	
Л.Л. Антонюк	це здатність країни створити таке національне бізнес-середовище за умов вільного та справедливого ринку, в якому вітчизняні товаровиробники можуть постійно розвивати свої конкурентні переваги та займати й утримувати стійкі позиції на певних сегментах світового ринку.
Н. Гражевська	динамічна стійкість економічної системи щодо зовнішніх та внутрішніх потрясінь, її здатність забезпечувати високу якість життя населення на основі ефективної системи виробництва товарів та послуг.
О.С.Шнипко	сукупність притаманних конкретній національній економіці факторів, здатних забезпечити пропозицію товарів і послуг, виготовлених за умов застосування новітніх технологій, вільного і справедливого ринку та зростаючих доходів населення.
Економічний енциклопедичний словник	здатність економіки однієї держави конкурувати з економіками інших держав за рівнем ефективного використання національних ресурсів, продуктивності господарства й забезпечення на цій основі високо рівня життя населення.
Конкурентоспроможність регіону, області	
М. Портер	продуктивність використання регіональних ресурсів, і в першу чергу робочої сили й капіталу, у порівнянні з іншими регіонами, що характеризується величиною валового регіонального продукту (ВРП) на душу населення, а також його динамікою.
Н.Я. Калюжнова	сукупність відносин з приводу мобільних ресурсів, спрямованих на досягнення конкурентного успіху і регіонального розвитку.
Всесвітній економічний форум	спроможність підтримувати високі темпи росту реального душевого доходу, що вимірюється темпами росту ВВП у розрахунку на душу населення у спів ставних цінах.
Конкурентоспроможність підприємства	
Б. Карлоф	спроможність забезпечити кращу пропозицію у порівнянні з конкуруючою компанією.
Дж.Р. Хікс	порівняльна перевага по відношенню до інших фірм даної галузі у країні та за її межами.
В.М. Власова	відносна характеристика, що виражає відмінність розвитку даної фірми від розвитку конкурентних фірм за ступенем задоволення своїми товарами потреби людей і за ефективністю виробничої діяльності, характеризує можливості і динаміку пристосування до умов ринкової конкуренції
Г.Л. Азоев	можливість ефективно розпоряджатися власними і залученими ресурсами в умовах конкурентного ринку. є результатом її конкурентних переваг за всім спектром проблем управління компанією.

Продовження табл. 1

І.А. Бланк	система оціночних характеристик господарської діяльності підприємства, які впливають на результати суперництва з іншими підприємствами на споживчому ринку
Д.М. Черваньов, Л.І. Рейкова	сукупність окремих від аналогів якісних та вартісних характеристик, які забезпечують конкретні потреби споживача та визначають його успіх на ринку.
Р.А. Фатхутдинов	характеризує випуск конкурентоспроможного об'єкта та стійку фінансову діяльність фірми.
	визначає здатність об'єкта витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами на даному ринку.
Л.В. Балабанова	спроможність господарських одиниць ефективно функціонувати на ринку, заснованому на пропозиції товарів, що відповідають запитам і перевагам покупців за якістю, кількістю і асортиментом в необхідні терміни і на більш вигідних, у порівнянні з конкурентами.
К. Енок	перевага у ціні, швидкості постачання, дизайні і т.д., яка дозволяє фірмі забезпечувати продаж своїх товарів за рахунок конкурентів
К.О. Васьковська	здатність ефективного функціонування на споживчому ринку на більш вигідних або більш прийнятних для споживача, у порівнянні з конкурентами, умовах, що сприяє просуванню і збуту продукції на ринку через забезпечення ефективності видів його діяльності та з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища.
Конкурентоспроможність товару	
А.Н. Литвиненко, М.А. Татяненко	характеристика товару, яка відображає його відмінність від товару конкурента як за ступенем відповідності конкретній суспільній потребі, так і за витратами на її задоволення.
О.М. Бурлаков	сукупність споживчих властивостей товару, які характеризують його відмінність від товару-конкурента за ступенем відповідності конкретним суспільним потребам, з урахуванням витрат на їх задоволення, цін.
И.Н. Герчикова	сукупність якісних та вартісних характеристик товару, які забезпечують задоволення конкретної потреби споживача.
	комплекс споживчих та вартісних характеристик якого визначає його успіх на ринку, тобто здатність даного товару бути обмінним на гроші в умовах широкої пропозиції.
В.Я. Бобров	комплекс споживчих та вартісних характеристик товару, які визначають його успіх на ринку, тобто переваги цього товару над іншими в умовах широкої пропозиції конкуруючих товарів-аналогів.
Конкурентоспроможність об'єкта	
Б.А. Райзберг	властивість, яка характеризується ступенем задоволення ним конкретної потреби порівняно з аналогічними об'єктами, представленими на даному ринку.
Конкурентоспроможність товару чи послуг	
Б.І. Мицик	спроможність витримувати конкуренцію, тобто бути вигідно реалізованим водночас з іншими конкуруючими аналогічними товарами або послугами. Конкурентоспроможність продукції є не що інше, як можливість її успішного продажу на даному ринку в певний момент часу.
Конкурентоспроможність технічної продукції	
В.Я. Міщенко	Розуміють її спроможність знаходити збут при наявності на ринку виробів-аналогів.

* Узагальнено автором на підставі аналізу джерел

При визначенні сутності категорії «конкурентоспроможність» необхідно й враховувати рівень її дослідження, як підкреслює Купріна Н.М., що підтверджується публікаціями таких вчених як: В.І. Дубницьким, О.В. Іншаковим, Г.Б. Клейнер, К.В. Павловим, І.К. Ларіоновим, В.І. Ляшенко та ін. [4 с. 566-567].

Аналіз визначення сутності саме категорії «конкурентоспроможність підприємства», показав, що автори не розглядають, як об'єкт дослідження саме підприємство малого бізнесу, а саме мікро- та нанорівень дослідження для підприємства, що структуровано Купріною Н.М. [4, с. 568-570; 5, с. 61, 335], що дозволяє визначити її як: здатність ефективно функціонувати на споживчому ринку на більш вигідних

або більш прийнятних для споживача умовах, у порівнянні з конкурентами, що сприяє просуванню і збуту продукції (товарів, робіт, послуг) на ринку з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища через забезпечення ефективності всіх видів його власної діяльності та синергетичного ефекту від об'єднаної діяльності на підставі застосування контрактингу, як інструменту забезпечення їх конкурентоспроможності. Поняття «власна» та «об'єднана» діяльність підприємства було структуровано Купріною Н.М. для проведення трансформації діяльності підприємств в контексті оцінювання ефективності їх діяльності та забезпечення конкурентоспроможності [6, с. 252].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для гідного представлення результатів роботи кожного підприємства, необхідно мати високий рівень конкурентоспроможності підприємства та продукції. Для подальших перспектив розвитку ефективності діяльності саме підприємств малого бізнесу харчової промисловості в Одеській області та забезпечення їх конкурентоспроможності та управління нею на внутрішньому ринку України було проведено дос-

лідження категорії «Конкурентоспроможність», визначено, що в економічній літературі існує безліч підходів щодо її сутності, форм і видів, а також удосконалено визначення сутності «Конкурентоспроможність підприємств малого бізнесу». Для забезпечення конкурентоспроможності саме підприємств малого бізнесу необхідно провести дослідження методів її оцінювання та сформувати систему управління нею, що потребує подальшого дослідження.

Література

1. Соціо-еколого-економічний розвиток агропродовольчої сфери України в сучасних умовах: проблеми та шляхи їх розв'язання : [монографія] / [О.І. Павлов, К.Б. Козак, Д.Ф. Крисанов та ін.] ; за заг. ред. О.І. Павлова. – Одеса: Астропринт, 2015. – 512с. С. 106 – 120
 2. Баранюк Х.О. Аспекти забезпечення ефективного функціонування підприємств малого бізнесу харчової промисловості / Х.О. Баранюк // Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття: IV міжнар. наук.-практ. конф., 5-8 жовтня 2016 р.: тези допов. – Одеса, 2016. – С. 245-249
 3. Васьковська К.О. Сутність категорії «конкурентоспроможність діяльності підприємства» / К.О. Васьковська // Науковий вісник ОДЕУ. – 2010. – №10 (111). – С. 165-173
 4. Куприна Н.М. Конкурентоспособность предприятия: виды и уровень / Н.М.Куприна / Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – Спец. Вип. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи. – Ч.1. – К.: КНЕУ, 2011. – С.567 – 570
 5. Куприна Н.М. Стан та регулювання ефективності функціонування підприємств малого бізнесу: актуальний аспект / Н.М. Куприна, Х.О. Баранюк // Науково-методичні аспекти обліково-аналітичної системи підприємства: [монографія] / [В.В. Немченко, Ф.А. Трішин, Л.В. Іванченкова, Н.М. Куприна, Г.О. Ткачук та ін.] ; за заг. ред. д. е. н., проф. В.В. Немченко. – Одеса: Фенікс, 2016. – С.59-71
 6. Куприна Н.М. Власна та об'єднана діяльність підприємств: аспекти визначення ефективності/ Н.М. Куприна // Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття: IV міжн. наук.-практ. конф., 5-8 жовтня 2016 р.: тези допов. – Одеса, 2016. – С. 250-255
 7. Васьковська К.О. Розвиток, управління конкурентоспроможністю підприємств харчової промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Васьковська К.О. – Одеса, 2015. – 20 с.
 8. Левицька А.О. Дослідження еволюції визначення та трактування конкурентоспроможності підприємств / А.О. Левицька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – №3, Т.3. – С. 200-204
 9. Ліщук В.І. Міжнародна конкурентоспроможність економіки країни: теорія, рівні, складники / В.І. Ліщук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Nvnu/ekonomika/2010_19/R1/Lishchuk.pdf.
 10. Осипов В.М. Трансформація стратегії підвищення конкурентоспроможності регіону в умовах нової економіки / В.М. Осипов // Економічні інновації. – 2010. – Вип.40. – С. 283-296
 11. Портер М. Конкуренція / Майкл Портер; пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. – С. 205
 12. Портер М. Конкуренція / М.Портер; пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2001. – 495 с.
 13. Гринько Т.В. Фактори конкурентоспроможності підприємств / Т.В. Гринько // Держава та регіони. – 2004. – № 2. – С.50-53
 14. Чернега О.Б. Управление конкурентоспособностью в условиях трансформации экономических отношений / О.Б. Чернега / НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 1999. – 447 с.
 15. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. – М.: ИНФРА – М. – 2000. – 312 с.
 16. Конкурентоспособность регионов: теоретико-прикладные аспекты / под. ред. проф., д.э.н. Ю.К. Перского, доц., к.э.н. Н.Я. Калужновой. – М.: ТЕИС, 2003. – С. 16.
- The Global Competitiveness Report 2009-2010 [Електронний ресурс] // The World Economic Forum. – Geneva, 2009. – 492 p. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2009-10.pdf

Стаття надійшла 16.11.2016
 Стаття прийнята до друку 30.11.2016
 Доступно в мережі Internet 30.12.2016

Баранюк К.А.

аспірант

кафедра учёта и аудита

Одесская национальная академия пищевых технологий

ул. Канатная, 112, г. Одеса, Украина, 65039

E-mail: baranyuk.kristina@yandex.ua

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ: СУЩНОСТЬ И ОБЪЕКТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ

Целью статьи является анализ работ ученых для формирования понятия категориального аппарата «Конкурентоспособность», классификация, а также объектов её исследования с целью выявления в будущем возможных перспектив развития предприятий пищевой промышленности внутреннем рынке Украины и международных рынках, в том числе предприятий малого бизнеса, обеспечение их конкурентоспособности и управление нею.

Исследования показали, что множество учёных-экономистов посвящали свои научные публикации определению сущности конкурентоспособности, её классификации, формам и видам. Категория «конкурентоспособность» в исследованиях как украинских, так и иностранных ученых трактуется по-разному и является более широким понятием, которое не имеет единого подхода в определении, как по сущности, так и по видам. В процессе исследования использовались методы сравнительного анализа, теоретического обобщения и классификации (для анализа подходов к формированию понятия категории «конкурентоспособность», «конкурентоспособность предприятия», «конкурентоспособность предприятия малого бизнеса»).

Для дальнейших перспектив развития эффективности деятельности именно предприятий малого бизнеса в пищевой промышленности в Одесской области и для обеспечения их конкурентоспособности, управление ею на внутреннем рынке Украины, было проведено исследование категории «конкурентоспособность», усовершенствовано определение сущности «конкурентоспособность предприятий малого бизнеса». Однако необходимо провести исследования методов качественной оценки конкурентоспособности, показателей для нее и сформировать систему управления нею, что требует дальнейших исследований.

Ключевые слова: Конкурентоспособность, уровни конкурентоспособности, объекты конкурентоспособности, конкурентоспособность предприятия, предприятие малого бизнеса, пищевая промышленность.

Baraniuk K.

Postgraduate student

Department of Accounting and Auditing

Odessa National Academy of Food Technologies

Kanatna str., 112, Odessa, Ukraine, 65039

E-mail: baranyuk.kristina@yandex.ua

COMPETITIVENESS: ESSENCE AND OBJECTS OF THE RESEARCH

The aim of the article is to analyze the scientists work for the formation of the concept of categorical-unit "Competitiveness", its classification, as well as objects of its research in order to identify possible future prospects for the development of the food industry, including small businesses and ensuring their competitiveness, its management on Ukrainian domestic market.

Researches show that a lot of scientists and economists is dedicated to, whether their scientific works defining the essence of competitiveness, its classification, forms and types. The category of "competitiveness" in the studies of both Ukrainian and foreign scientists treated differently and is a broader concept, which does not have a uniform approach in determining both the nature and types of. The study used the methods of comparative analysis (analysis of approaches to the formation of the concept of a category "competitiveness", "the company's competitiveness", "competitiveness of small businesses").

Studies have confirmed that for the proper presentation of the results of each business, you must have a high level of competitiveness of enterprises and products. For the future prospects of the effectiveness of it is of small food businesses in the Odessa region, and to ensure their competitiveness and its man-

agement in the domestic market of Ukraine conducted the "competitive" category, improved definition of the essence, "the competitiveness of small businesses."

To ensure the competitiveness of small businesses is necessary to study its methods of assessment and establish a system of its management, which requires further study.

Keywords: Competitiveness, competitiveness facilities, competitiveness of the enterprise, small business, food industry.

References

1. Pavlov, O. I., Kozak, K. B., & Krisanov, D. F. (2015). Sotsio-ekologo-ekonomichniy rozvitok agroproduchoyi sferi Ukraini v suchasniy umovah: problemi ta shlyahi Yih rozvyazannya . Odesa: Astroprint.
2. Baranyuk, H. O. (2016). Aspekti zabezpechennya effektivnogo funktsionuvannya pidpriemstv malogo biznesu harchovoyi promislivosti . Ekonomichni ta sotsialni aspekti rozvitku Ukraini na pochatku HHI stolitya: IV Mizhnar. nauk.-prakt.konf., 245-249.
3. Vaskovska , K. O. (2010). Sutnist kategoriyi «konkurentospromozhnist diyalnost pidpriemstva» . Naukoviy visnik ODEU, 10(111), 165-173.
4. Kuprina N. M. (2011). Konkurentosposobnost predpriyatiya: vidyi i uroven . Formuvannya ri-nkovoYi ekonomiki: zb. nauk. prats – Spets. Vip. Regionalniy rozvitok Ukraini: problemi ta perspektivi. , (1), 567-570.
5. Kuprina, N. M., Baranyuk, H. O., Nemchenko, V. V., Trishin, F. A., Ivanchenkova, L. V., & Tkachuk, G. O. (2016). Stan ta reguluyuvannya effektivnosti funktsionuvannya pidpriemstv malogo biznesu: aktualniy aspekt. Odesa: Feniks.
6. Kuprina, N. M. (2016). Vlasna ta ob'ednana diyalnist pidpriemstv: aspekti viznachennya effektivnosti. Ekonomichni ta sotsialni aspekti rozvitku Ukraini na pochatku HHI stolitya: IV Mizhn. nauk.-prakt.konf., 250-255.
7. Vaskovska , K. O. (2015). Rozvitok, upravlinnya konkurentospromozhnistyu pidpriemstv harchovoyi promislivosti. Odesa.
8. Levitska , A. O. (2011). Doslidzhennya evolyutsiyi viznachennya ta traktuvannya konkurentospromozhnosti pidpriemstva. Visnih Hmel'nitskogo natsionalnogo univrsitetu, 3, 200-204.
9. Lishchuk , V. I. (2010). Mizhnarodna konkurentospromozhnist ekonomiki kraYini: teoriya, rivni, skladniki. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Nvnu/ekonomika/2010_19/R1/Lishchuk.pdf.
10. Osipov, V. M. (2010). Transformatsiya strategiyi pidvischennya konkurentospromozhnosti regionu v umovah novoYi ekonomiki . Ekonomichni Innovatsiyi, 40, 283-296.
11. Porter , M. (2006). Konkurentsya. Vilyams.
12. Porter , M. (2001). Konkurentsya. Vilyams.
13. Grinko, T. V. (2004). Faktori konkurentospromozhnosti pidpriemstv . Derzhava ta regioni, 2, 50-53.
14. Chernega , O. B. (1999). Upravlenie konkurentosposobnostyu v usloviyah transformatsii ekonomicheskikh otnosheniy . Donetsk: Chernega O.B. Upravlenie konkurentosposobnostyu v usloviyah transformatsii ekonomicheskikh otnosheniy.
15. Fathutdinov, R. A. (2000). Konkurentosposobnost: ekonomika, strategiya, upravlenie . M.: INFRA – M.
16. Perskogo, Y. K., & Kalyuzhnovoy, N. Y. (2003). Konkurentosposobnost regionov: teoretiko-prikladnyie aspektyi. M.: TEIS.
17. The Global Competitiveness Report 2009-2010 . (2010). The World Economic Forum. – Geneva. Retrieved October, 2016, from http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2009-10.pdf

Received 16 November 2016
 Approved 30 November 2016
 Available in Internet 30.12.2016